

PRO EUROPA

Gazeta Ligii PRO EUROPA Liga hírlapja – 6-8 / 2002

Universitatea de Vară Transsylvania — Ilienii 2002

Regionalizarea între haute-couture și prêt-à-porter

În luna iulie, când Centrul Intercultural al Ligii PRO EUROPA a organizat Universitatea de Vară Transsylvania, centrată pe problematica complexă și întrucâtva tabuizată, nici organizatorii și nici participanții nu bănuiau că tema o să deschidă colecția de toamnă – iarnă a partidului de guvernământ. „Inițiativă – experiment de a organiza o universitate de vară care să fie dedicată în totalitate problemei regionalismului – și în cadrul acestei dezbateri, discutării tendințelor regionaliste sau de regionalizare, a aspectelor identitare, economice, politice, macro-politice care sînt legate de problema regionalismului – la această universitate de vară v-am invitat.” (Smaranda Enache, în cuvîntul de deschidere)

De altfel istoria „regionalismului și regionalizării” în România post-decembristă a fost una — cum altfel dacă nu — originală, mioritică, sinuoasă și neclară. „În 1989/1990 o primă abordare a federalismului a apărut într-o revistă care între timp a dispărut (și care se numea „Liberalul”...) Dan Amedeo Lăzărescu a scris acolo un prim articol despre federalism și chiar posibila federalizare a României în care susținea anumite teme legate de provinciile istorice. După care, nu a urmat nici o reacție. Guvernul format de FSN, într-o primă fază, spre surprinderea multora dintre noi a numit un domn care ulterior a devenit senator FSN, domnul Moțiu cu un titlu destul de exotic pentru noi cei care ieșeam din comunism — a fost numit guvernator pe problemele Transilvaniei (sic). Primul partid apărut pe scena politică românească care a avut o conotație localistă sau regionalistă a fost PUNR. Inițial se numea PUNRT (T-ul provenea de la Transilvania), T-ul a dispărut după un an de zile cînd partidul avea deja interese la nivel național. După care nu a mai urmat nimic propriu zis pe scena politică. Un interes pentru, să zicem, reprezentarea politică a pulsionilor regionaliste ă la Partidul Moldovenilor a avut însă o existență scurtă.” (Smaranda Enache)

Au venit apoi dezbaterile mai specializate din „Altera” și, mai tîrziu, „Provincia” iar în decembrie 2001 trendul a fost lansat și pentru publicul larg de celebrul „Memorandum”. Acest haute couture nu a putut fi digerat de politicienii vremii. Lansat

de „niște rătăciți” (Adrian Năstase), considerat o „tîmpenie” (Ioan Rus) el a fost repede pus la colț, anatemitat, excomunicat: „Avertismentul meu de atunci, tratat cu un oarecare scepticism de unii, se confirmă. Nu este cu totul întîmplător faptul că această temă este lansată acum, înainte de clarificările în ceea ce privește Legea statutului maghiarilor promovată de guvernul Orbán», susține premierul Năstase. El este de părere că nu trebuie acordată atenție găsirii unor formule de organizare administrativă «din perioade trecute», revenirii la voievodatele sau cnezatele din secolul al 13-lea sau «cum să-i facem pe români să se închidă fiecare în provincia sa». «Acestea sînt basme pentru copii», spune Năstase.” (Divers). „O asemenea idee este absolut absurdă. Este o temă ce nu trebuie luată în dezbateri, iar propunerea înființării de parlamente regionale este neavenită” completa Partidul Democrat sub declarația lui Viorel Pană. Nici alte partide nu au avut o poziție diferită.

„Împotriva „curentului”, Liga PRO EUROPA a avut însă curajul să pună în discuție în cadrul universității de vară această temă. La Ilienii s-au discutat teme neagreate de partidul de guvernământ ca: „Regionalism în Europa, regionalism în România”, „Transilvania — o economie în derivă?”, „Transilvania politică, politica Transilvaniei?”, „Identitatea transilvană — o națiune de voință” și s-au construit paradigme în cadrul atelierelor: Transilvania — actor global politici de cooperare internațională, Politici regionaliste în România de azi, Criza economiei clasice în Transilvania, Infrastructuri necesare, Perspective: servicii, societatea informațională, turism cultural, agricultură ecologică, Mitul identității transilvane, Identitatea transilvană nostalgie sau proiect, etc. Cei care au răspuns în iulie la „complot” au fost: Bodó Barna, Ioan Traian Ștefan, Smaranda Enache, Claudiu Coșier, director Agenția de Dezvoltare 6 Nord Vest, Csutak István, expert, Agenția de Dezvoltare 7 Centru, Mátis Jenő economist, Kolombán Gábor, Mircea Teaha, vicepreședinte Liga Transilvania-Banat, Sárkány Kiss Endre, Szokoly Elek,

(continuare în pagina 3)

CALENDAR * N A P T Á R

1-2 iunie: *Îmbunătățirea relațiilor interetnice în sud-estul Europei.* Întâlnire regională la Belgrad. Din partea LPE a participat Laura ARDELEAN.

1-16 iunie: Proiectul *Les sept sages* în cantonul Jura, Elveția. Din partea LPE a participat Smaranda ENACHE.

4 iunie: Masa rotundă cu ocazia *Zilei Internaționale a Copilului*, organizată de Liga Pro Europa în colaborare cu Consiliul Județean Mureș.

8 iunie: *Doctrină politică*, curs la Colegiul Democrației, susținut de Cristian PÂRVULESCU, politolog.

20-22 iunie: *Savaria Summer University* de la Kőszeg, Ungaria. Din partea LPE au participat Smaranda ENACHE și SZOKOLY Elek.

9-14 iunie: *Universitatea de Vară Transsylvania*, organizată de Liga Pro Europa la Ilieni.

16-22 iunie: *Dezvoltarea politicilor locale*, în organizarea Federației Autorităților Locale, la Bușteni. Din partea LPE a participat HALLER István.

22 iunie: *Administrația publică locală*, curs la Colegiul Democrației, susținut de CSEGZI Sándor, viceprimarul municipiului Tîrgu-Mureș.

24-29 iunie: *26th UNESCO World Heritage Meeting*, Budapest. Din partea LPE a participat KACSÓ Judit-Andrea.

4 iulie: *Conferință de presă*. a LPE referitor la Campania S.O.S. Sighișoara.

10 iulie: Participarea studenților Colegiului Democrației la *ședința Consiliului Municipiului Tîrgu-Mureș*, atelier.

10-12 iulie: *Conferința inaugurală a Forumului Constituțional* organizat de Consiliul Forumului Constituțional și Asociația Pro Democrația la București. Din partea LPE au participat HALLER István.

19 iulie: Sesiune publică: *Primăria Tinerilor*. Absolvirea studenților Colegiului Democrației, înmînarea diplomelor.

24-26 iulie: *Universitatea de Vară Bálványos*, organizată la Tușnad. Din partea LPE a participat Smaranda ENACHE și SZOKOLY Elek.

június 1-2: *Az etnikumközi kapcsolatok javítása Dél-Kelet Európában.* Belgrádi regionális találkozó. A PEL részéről Laura ARDELEAN vett részt.

június 1-16: A svájci Jura kanton *Les sept sages* programja. A PEL részéről Smaranda ENACHE vett részt.

június 4: Kerekasztal a *Gyermekek Nemzetközi Napja* alkalmából, a Pro Europa Liga és a Maros Megyei Tanács szervezésében.

június 8: *Politikai doktrínák*, Cristian PÂRVULESCU politológus előadása a Demokrácia Kollégiuma keretében.

június 20-22: *Savaria Summer University* Kőszegen. A PEL részéről Smaranda ENACHE és SZOKOLY Elek vettek részt.

június 9-14: *Transsylvania Nyári Szabadgyetem*, a Pro Europa Liga szervezésében Illyefalván.

június 16-22: *A helyi közigazgatás nyitottságának fejlesztése*, a Helyi Közigazgatások Föderációja szervezésében, Bușteniban. A PEL részéről HALLER István vett részt.

június 22: *A helyi közigazgatás*, CSEGZI Sándor, Marosvásárhely alpolgármesterének előadása a Demokrácia Kollégiuma keretében.

június 24-29: *26th UNESCO World Heritage Meeting*, Budapest. A PEL részéről KACSÓ Judit-Andrea vett részt.

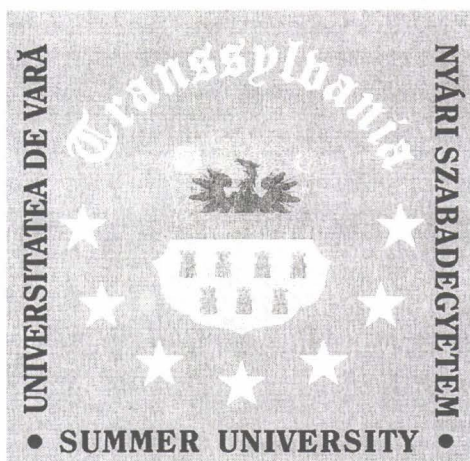
július 4: A PEL *sajtókonferenciája*. az S.O.S. Segesvár kampányról.

július 10: A Demokrácia Kollégiuma diákjai, műhelygyakorlat keretében, részt vettek a *Marosvásárhelyi Városi Tanács ülésén*.

július 10-12: *Az Alkotmányozó Fórum megnyitó konferenciája* az Alkotmányozó Fórum Tanácsa és a Pro Democrația Egyesület szervezésében Bukarestben. A PEL részéről HALLER István vett részt.

július 19 iulie: Nyilvános ülés: *Az ifjak polgármesterei Hivatala*. A Demokrácia Kollégiumának ünnepélyes évvizsgálója.

július 24-26: *Bálványosi Nyári Szabadgyetem*, Tusnádon. A PEL részéről Smaranda ENACHE és SZOKOLY Elek vettek részt.

HALLER István

Despre o normalitate anormală

Recent, Corneliu Vadim Tudor, senator al Parlamentului României din 1992 unde reprezintă Partidul România Mare (pentru înprospătarea memoriei: partid de guvernământ în timpul mandatului 1992-1996, împreună cu PDSR—actual PSD—și PUNR), a trimis o scrisoare abjectă ambasadorului SUA din București, Excelenței Sale Michael Guest. Personal, consider că a cita din această scrisoare este sub demnitatea foii de hârtie, prin urmare nici nu mă voi referi la textul ei. Ceea ce mi-a stîrnit interesul a fost modul în care unii politicieni au reacționat (citatele provin din cotidianul **Adevărul**).

„Scrisoarea lui Vadim Tudor aduce un prejudiciu României” — afirmă Valeriu Stoica. Nu doar această scrisoare. Ci declarațiile făcute încă din 1990, la adresa comunității maghiare sau a unor lideri maghiari (din motive similare celor arătate mai sus, din nou nu cita). Dar atunci PNL (și personal Valeriu Stoica) nu a luat atitudine. De ce? Folosim o dublă măsură, una pentru ambasadorii SUA și una pentru membrii comunității maghiare? Sau jignirile adresate maghiarilor nu deranjează urechi liberale? „Pentru cine-l cunoaște, gestul e normal. O normalitate anormală, cu care România s-a obișnuit, din păcate, în ultimii 12 ani.” Să rememorăm: cînd un număr de organizații civice, în perioada în care Valeriu Stoica era ministru al justiției, a întreprins o acțiune la Curtea Supremă de Justiție, cerînd scoaterea în afara legii a Partidului România Mare din cauza inițiativei de a crea lagăre pentru romi, nu a existat un sprijin politico-moral pentru acțiune. Era vorba doar de niște romi, nu de ambasadorul statului de care depinde lărgirea NATO. Nu sînt capabil să sesizez diferențe, poate în naivitatea mea consider că Michael Guest, cu tot respectul față de dînsul,

nu este cu nimic mai intangibil, mai presus, decît un biet maghiar sau rom. Cineva care se consideră liberal ar trebui să înțeleagă această mentalitate, ba chiar să o împărtășească.

Nu demult coleg la guvernare, Viorel Hrebenciuc declară: „Handicapatul politicii românești, C. V. Tudor, a produs o nouă mostră de tembelism. [...] Vai de cei care îl suportă pe acest neisprăvit”. În perioada de tristă amintire Vadim Tudor nu era doar suportat, dar și susținut de PDSR, i s-a dat guvernarea „în mîna”. Poate de aici similaritatea de stil, care în esență este confundabil cu al celui despre care se vorbește. Din nou rămîn surprins: Vadim Tudor poate fi jignit, crezînd că asta arată bine la Washington? Nu metoda în sine se condamnă, ci doar că această metodă s-a aplicat unei persoane sus-puse?

*

Din punct de vedere juridic, situația este cît se poate de clară și neclară. Codul nostru penal, la articolul 171, intitulat **Infracțiuni contra reprezentantului unui stat străin**, prevede: „Acțiunea penală se pune în mișcare la dorința exprimată de guvernul străin”. În limbaj cotidian: Vadim Tudor nu poate fi pus să răspundă pentru declarațiile sale decît dacă Guvernul Statelor Unite cere expres acest lucru. Ceea ce, cu siguranță, nu se va întîmpla. Politicienii de dincolo de Ocean ar putea considera că este sub demnitatea lor să reacționeze la un astfel de atac.

Dar, ipotetic, să ne gîndim, ce s-ar întîmpla dacă s-ar depune o plîngere penală de către Guvernul SUA. Foarte probabil Vadim Tudor ar pierde procesul și ar ajunge pe partea cealaltă a gratiilor. Happy end! Sau nu? Ce ar simți celelalte victime ale distinsului senator, care au acționat pentru jigniri la fel de abjecte, fără un rezultat palpabil? Ca să ți se facă dreptate, trebuie să fii ambasador, și nu al oricărui stat și oriunde, ci al SUA și la București...

Universitatea de Vară Transsylvania — Ilienii 2002

(continuare din pagina 3)

Ionuț Popescu, Toró T. Tibor, Sabin Gherman, Molnár Gusztáv, Ioan Avram Mureșan, Marius Cosmeanu, Klaus Johannis, Horváth István, Wolfgang Wittstock, Al. Cistelean, Gabriel Andreescu, Bakk Miklós alături de 42 de tineri studenți și absolvenți de facultate din Cluj, Târgu-Mureș, Timișoara, Arad, Oradea, Brăila, București, Târgu-Jiu, Iași, Buzău, Hunedoara, Bălan, Târgu-Secuiesc, etc. Mai trebuie precizat că deși au fost invitați, reprezentanții PSD au lipsit cu desăvîrșire?

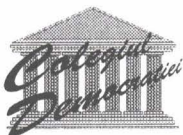
Iată însă că cei care huiduiseră conceptul lansat de societatea civilă s-au hotărît subit să-l spele, să-l pieptene, să-l transforme și să-l prezinte în varianta gata de purtat în deschiderea colecției de toamnă. Să fie de vină faptul că o mare parte din banii UE nu pot fi accesați decît de către regiuni? „Guvernul ar putea modifica, după 2004, sistemul administrativ-teritorial al României, punînd accentul pe dezvoltarea regională” a declarat primul designer, Adrian Năstase. „Deocamdată mi se pare

absolut necesar să lansăm această dezbatere. Cred că este foarte important pentru noi toți să învățăm din experiența europeană, din experiența unor țări care, ca și noi, au fost nevoite să se reorganizeze pentru a fi compatibile cu modelele europene. De aceea, în perspectiva intrării noastre în UE, pentru 2007, trebuie să lansăm, încă de pe acum, o dezbatere legată de aceste aspecte — regionalism și dezvoltare regională, descentralizare, un raport echilibrat între nivelul central și nivelul local și, bineînțeles, despre o mai bună organizare administrativ-teritorială”.

Că România are nevoie de haina regionalizării este deja cunoscut, problema care însă rămîne este cum va arăta însă aceasta o dată ce va ieși din producția pesedistă, căci gurile rele spun că nu prea se va potrivi conceptului inițial care îmbina practicile europene cu tradiția istorică. Fiindcă lucrurile sînt clare, dacă croiala va fi greșită și colecția va semăna mai degrabă cu produsele din bazarurile orientului nu vom mai avea nici material pentru o nouă încercare și așa prost îmbrăcați vom bate cam degeaba la porțile Europei.

Laura ARDELEAN

După opt ani

Unul dintre cele mai vechi programe inițiate de Liga Pro Europa este și Colegiul Democrației care a împlinit în acest an al optulea an de existență.

Se poate spune fără exagerare că, asemeni LPE, una din primele organizații non-guvernamentale din România, apărută imediat după 22 decembrie 1989, Colegiul Democrației se numără printre primele programe educaționale pentru tineret, inițiate în țara noastră. Dacă în ultimii ani prezența tot mai crescută a unor forme de educație, precum tabere sau universități de vară, ca, de exemplu, cele de la Bálványos, Izvorul Mureșului, Amara sau Ilieni, ce vizează formarea tînărului cetățean sau a noului „homo politicus”, sînt un fapt obișnuit, la începutul anilor '90 aceasta era o raritate. Dintre acestea, Universitatea de vară „Bálványos”, apărută în 1990, unde și LPE a fost co-organizatoare, a devansat doar cu patru ani Colegiul Democrației.

Ideea care a stat la baza creării acestui proiect a pornit de la insuficiența noțiunilor de civism, sociologie și politologie existente la acea vreme în programa analitică a liceelor, deci în mod implicit necesitatea completării acesteia printr-o suită de prelegeri, mese rotunde, ateliere de lucru sau deplasări la diverse instituții de stat, toate întrunite într-un proiect numit Colegiul Democrației. Astfel, tinerilor urmau să le fie aduse mai aproape instituțiile statului de drept, principiile care le guvernează și nu în ultimul rînd pe cei aleși să le conducă. Dialogul cu aceștia, dar și al tinerilor între ei urma să fie arma cunoașterii.

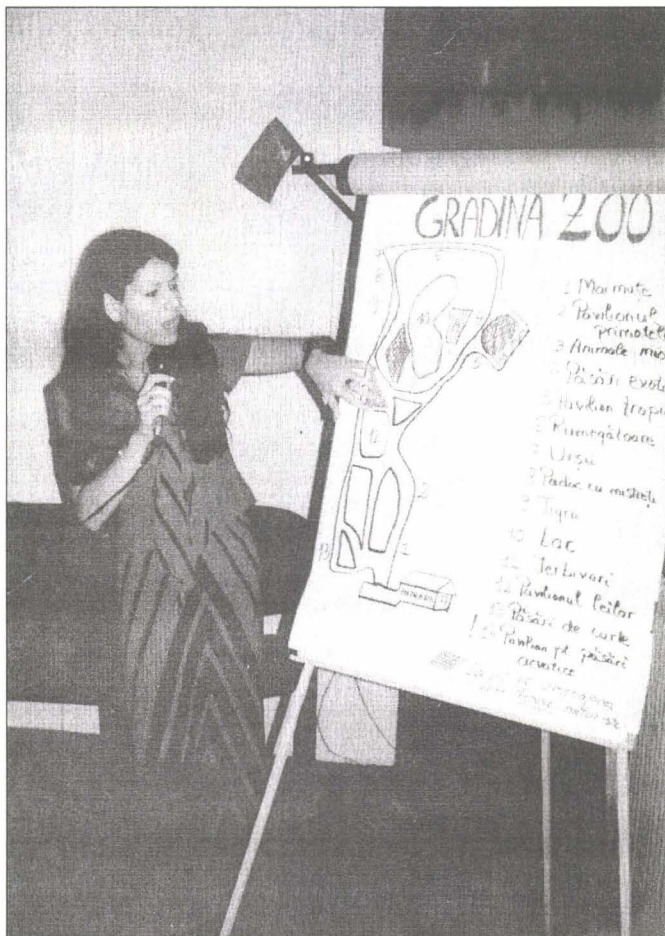
Prin conținut și maniere de lucru, acest program urma să astupe acest gol existent la acea vreme în sistemul educațional românesc.

Audiența de care s-a bucurat de la bun început și apoi de-a lungul anilor, în rîndul tineretului studios și nu numai, a constituit un prim semnal că proiectul răspunde unei necesități încă nesatisfăcute. De fiecare dată, la începutul oricărei noi ediții a Colegiului, numărul candidaților depășea cu mult posibilitățile materiale ale acestuia.

Implicarea ulterioară a absolvenților Colegiului în viața socială, abordarea cu succes de către aceștia a unor profesii legate implicit de cunoștințele dobîndite aici, a constituit un alt semnal de reușită. Avem la ora actuală studenți la drept, științe sociale sau politice, la jurnalistică, dar și ziariști, cadre universitare, funcționari în administrația publică locală, care au absolvit cu ani în urmă Colegiul Democrației, numărul actual al absolvenților depășind cifra de 180.

La fiecare sfîrșit al unui an de studiu, participanții Colegiului au ca ultimă ședință de lucru „Primăria Tinerilor”, o formă de interactivitate asumată de aceștia. Tinerii organizează o ședință sui-generis a Consiliului Municipal, în care primarul, consilierii, secretarul de ședință etc. sînt ei înșiși, tematica ședinței aparținîndu-le de asemenea. Deși este doar un exercițiu, seriozitatea și convingerea cu care tinerii și-au asumat rolul au convins și entuziasmat pe titularii acestor posturi, primar și consilieri, aflați în sală.

Nu este de acum un secret faptul că proiectul de repunere în circuitul turistic a Cetății Tg. Mureș a fost prezentat la Primăria

Primăria Tinerilor, prezentarea propunerilor pentru reabilitarea Grădinii Zoologice

Tinerilor la fel ca și instituirea în cadrul Primăriei a unui Birou de Informare a Publicului, colegiștii asumîndu-și un rol de pionierat.

Se poate pune întrebarea dacă la ora actuală această formă de educație mai este sau nu necesară. Datele de care dispunem arată că în pofida introducerii în învățămîntul de stat a noțiunilor de civism și de drepturile omului, acestea nu sînt suficient predate.

Noțiuni elementare de istorie și cultură ale comunităților etnice, altele decît cea română, aflate de secole în spațiul de viață românesc, cooperarea regională și subsidiaritatea ca pîrghie de bază în administrația locală sînt încă total absente în programele de învățămînt. Din păcate, școala românească se pricepe de minune să pregătească specialiști, nu însă și cetățeni. Fără cultivarea atitudinii civice în rîndul populației tinere, nu vom putea elimina politicianismul și corupția, asanînd astfel neîngăduita rămînire în urmă a economiei românești și implicit a standardului de viață și civilizație. Sînt noțiuni disparate, în aparență fără legătură, dar care în realitate se intercondiționează.

Iată, deci, cîteva motive pentru care credem că ediția a noua a Colegiului Democrației va fi necesară și dorită de toți tinerii interesați înspre mai bine.

Să le urăm succes!

Mircea SUHĂREANU

Finalul ediției a VIII-a

Colegiul Democrației se încheie în fiecare an cu un program practic de exercițiu al autonomiei locale: tinerii participanți constituie pentru o zi Consiliul Municipal *ad-hoc* al orașului Tîrgu-Mureș și dezbate problemele comunității locale într-o sesiune publică.

În acest an la Primăria Tinerilor au participat 24 de studenți care au urmat cursurile acestui program timp de 10 luni. Pentru a putea pregăti cât mai bine această ședință de consiliu, tinerii au participat la un curs despre organizarea și funcționarea Primăriei municipiului Tîrgu-Mureș, susținut de domnul viceprimar Csegzi Sándor după care au participat și la ședința lunară a Consiliului Municipal. A urmat pregătirea sesiunii publice astfel: cursanții au decis ordinea de zi și problemele principale care urmau a fi dezbătute și au ales prin vot secret „primarul” și „președintele de ședință” pentru Primăria Tinerilor. Ei s-au împărțit pe grupe și au pregătit materialele pentru fiecare punct de pe ordinea de zi.

Studenții avînd „rolul” de consilieri au ales temele pe care le-au considerat a fi prioritățile orașului. În „ședința de consiliu” din acest an au fost dezbătute problemele legate de: reamenajarea și modernizarea Platoului Cornești, crearea unei baze de date pentru facilitarea accesului la informația publică, construirea unei șosele de centură pentru ocolirea Tîrgu-Mureșului și revitalizarea Cetății Medievale din Tîrgu Mureș.

„Hotărîrile” votate de către colegiști au fost puse la dispoziția celor prezenți în sală, cu speranța ca și de această dată ideile și propunerile lor viabile să fie incluse pe agenda de lucru a realilor consilieri ai municipiului nostru.

Cu această ocazie s-au înmînat diplomele de absolvire ale Colegiului Democrației, astfel numărul absolvenților a ajuns la 185.

KOVÁCS Gyöngyvér

Eseuri de absolvire

Anca RUS - **Răspunderea cetățeanului**

ANTAL Imola - **Regionalism în contextul actual**

BA Dieyna - **Trăind alături de celălalt**

BÁTHORI István - **Rolul democrației în societate**

Sonia DAN - **Minorități naționale în România**

Dina FĂGĂRAȘ - **Respectarea drepturilor copilului în România**

Svetlana ENACHE - **Discriminare/Rasism**

JÁNOSI-RANCZ Zoltán - **Ceangăii**

JÓZSA Szidónia - **Imaginea evreului**

Loredana JUCAN - **Politicile și instituțiile Uniunii Europene**

KATÓ Tamás - **A moldvai csángók identitásáról**

KILYÉN Ildikó - **Dreptatea – valoare juridică sau iluzie optică?**

KOCSIS Lóránt Zsombor - **Az állam**

KÓSA László - **Magyar Bolyai Farkas iskola — kisebbség követelése, többség kötelessége?**

Leda PANAIOT - **Aristotel - De la statul sclavagist la statul de drept**

Ligia PAMFILIE - **Avortul (sau, acolo unde două drepturi se lovesc)**

Petruța MĂRGINEAN - **Consiliul European: organizarea și structurile de protecție și promovare a drepturilor omului**

Marcela MOLDOVAN - **Tinerii din ziua de astăzi**

SUBA Csongor - **Státusztörvény, kedvezménytörvény?**

SZALÓ Ștefan - **Conceptul etnic**

SZÓCS Blanka - **Veszélyeztetett európai kultúra a jiddis!**

VARGA Emőke - **Cea de a opta minune a lumii**

VARGA Zsolt - **Európai identitás**

Dracula încotro?

„Dracula” bîntuie prin țară, negăsindu-și locul nicăieri. Atît de controversat de la început, proiectul pare să se fi îndepărtat definitiv de Sighișoara, cu toate eforturile și încăpăținarea primarului Dorin Dăneșan, care în ciuda opoziției multor foruri, încă crede (oare?) că acest mega-kitsch va fi construit pe Platoul Breite. Și a cam rămas singur, abandonat chiar și de ministrul turismului în această aventură.

La ultima ședință a Comitetului Patrimoniului Mondial de la Budapesta, s-a prezentat raportul delegației mixte UNESCO-ICOMOS care a vizitat atît Sighișoara cît și Platoul Breite în cursul lunii martie a.c. Acest raport conține o evaluare detaliată cu privire la proiectul construcției parcului de distracții din mai multe puncte de vedere: locul construcției, mediul înconjurător, arheologia, arhitectură și design, viabilitate financiară, fazele construcției și planificarea, infrastructura, segmentii și tipuri de turiști, impactul cultural, vizual și cel asupra peisajului.

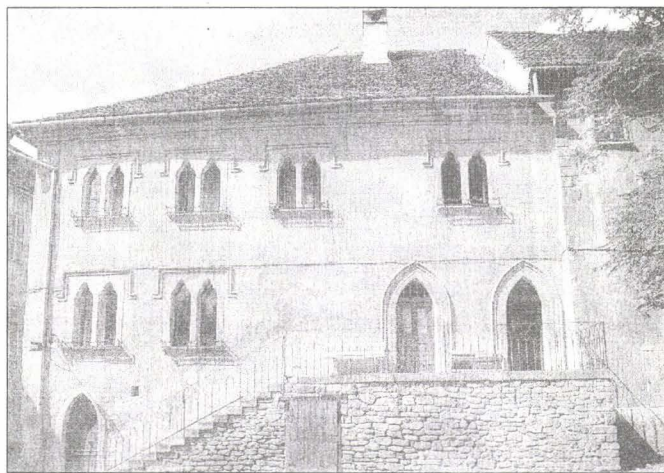
„În decursul anului 2001, Centrul Patrimoniului Mondial a fost de mai multe ori informat asupra propunerii construcției a două parcuri tematice (Dracula Park și Western Land) și a unui teren de golf în apropierea Centrului istoric al Sighișoarei”, foarte mediatizată din acestea fiind intenția construirii parcului Dracula, dar fiind cuprins în hotărîrea de Guvern și terenul de golf, la care se renunțase tacit ulterior.

Citind raportul am observat o serie de inadvertențe între declarațiile făcute de oficialitățile române în țară și informările trimise către Centrul Patrimoniului Mondial. Primarul Sighișoarei, Dorin Dăneșan a declarat de nenumărate ori în public că nu s-au dat niciodată bani pentru restaurări și renovări la Sighișoara nici de la bugetul central și nici de la UNESCO. Interesant este că — conform raportului — observatorul statului membru, adică România, la cea de-a 25-a sesiune a Comitetului Patrimoniului Mondial de la Helsinki, „a indicat că în urmă cu cîțiva ani, autoritățile române au început restaurarea unei largi părți a localității și o sumă de 120.000 USD a fost deja investită în această activitate”. Dar ceea ce m-a surprins și mai mult a fost informația primită de către misiunea mixtă în legătură cu mărimea parcului, conform căreia „misiunea a fost informată că parcul tematic acoperă 46 ha din zona cea mai nordică a Platoului Breite (128 ha)”. În urmă cu ceva vreme se vehiculase această suprafață de 46 ha, dar niciodată nu a fost prezentat publicului un proiect nou, iar cel vechi — cel inițial — al arhitectului Dan Covali se referă la 60 de ha.

Același raport demontează și argumentele oficialităților, care susțineau că prin amplasarea parcului pe Breite, Cetatea nu va suferi și au adus drept exemple alte locații de parcuri de distracție în preajma unor situri de patrimoniu mondial. „Misiunea a observat că situația orașului Sighișoara și a parcului tematic propus nu este deloc comparabilă cu orice alt exemplu de parc tematic situat în apropiere de monumente ale patrimoniului universal, menționate în discuție: zona Prater în apropierea Centrului istoric al Vienei (Austria), recent înscris [pe lista patrimoniului mondial], Disneyland în afara Parisului și pe țărmul Senei (Franța) — amîndouă capitale cu un număr de turiști ridicat — sau parcul de distracții Tripsdrill situat la 9 km depărtare de complexul de mănăstiri de la Maulbronn (Germania).”

Fără nici o excepție, toți cei care au luat cuvîntul la această reuniune și-au exprimat dezacordul cu privire la intenția construirii parcului lîngă Cetatea Sighișoarei și, prin vocea reprezentantului Libanului, au cerut Comitetului să recomande ca parcul tematic să nu fie amplasat în apropierea nici unui obiectiv de patrimoniu mondial din Transilvania. Nerespectarea recomandărilor și punerea în pericol a monumentelor aparținînd patrimoniului cultural mondial poate atrage după sine includerea acestora pe Lista patrimoniului mondial aflat în pericol, iar în cel mai grav caz, ca o măsură cu caracter punitiv

la adresa statului membru, excluderea definitivă a monumentului de sub protecția UNESCO. De asemenea, Comitetul Patrimoniului Mondial și-a exprimat îngrijorarea cu privire la starea de conservare precară a sitului de patrimoniu mondial și potențialele impacte negative uriașe, atît culturale cît și de mediu, ale proiectatului parc tematic asupra sitului, cît și lipsa unui plan de management al monumentului istoric, conform solicitărilor celei de-a 25-a sesiuni din decembrie 2001 de la Helsinki. Statul român i s-a solicitat ca să prezinte să înainteze, pînă la 1 februarie 2003, un raport cu privire la stadiul proiectului pentru a putea fi examinat la a cea de-a 27-a sesiune a comitetului din în iunie/iulie 2003.

Dracula bîntuie visele și buzunarele, mai ales, ale investitorilor mici, care și-au investit speranțele și banii agonisiți în „cel mai ambițios proiect de turism” al anului, care pare deveni cel mai mare eșec turistic al actualei guvernări. Impus de la centru, conform practicilor bine-cunoscute, proiectul a fost contestat de multe organizații neguvernamentale, dar și de personalități culturale și publice. În ciuda contestațiilor interne, oficialitățile nu au arătat nici cea mai mică flexibilitate în vederea mutării amplasamentului din apropierea Cetății Medievale. O oarecare deschidere a fost arătată de ministrul Dan Matei Agathon, doar după intervenția unor personalități sau organisme internaționale de prestigiu, semnînd doar cu cîteva zile înaintea întîlnirii de la Budapesta o înțelegere cu Fundația Mihai Eminescu Trust prin care se agree schimbarea locației inițiale. Fapt salutat și de către Comitetul Patrimoniului Mondial în ședința din 27-29 iunie a.c.

Văzîndu-se într-o situație ingrată, pe de o parte renunțînd la amplasamentul inițial prin această înțelegere, iar pe de altă parte rămînînd dator cu niște explicații în fața mai micilor sau mai marilor investitori, ministrul Dan Matei Agathon a recurs la un subterfugiu ieftin, încercînd să arunce pisica moartă în curtea altora. După întîlnirea de la Budapesta s-a angajat firma de consultanță PriceWaterhouseCoopers pentru a face un studiu de fezabilitate a proiectului Dracula Park, păstrînd însă amplasamentul pe Platoul Breite. Domnia sa încearcă să se eschiveze spunînd că cei care sînt în măsură să decidă viitoarea locație a parcului sînt doar specialiștii firmei de consultanță.

Decamdată un lucru este cert: Dracula se îndepărtează pe zi ce trece de Sighișoara. Rămîne însă de văzut unde își va găsi locul acest proiect, dar mai interesant va fi modul în care vor fi justificate cheltuielile efectuate din banii adunați de la investitori.

Sper că „aventura” Dracula Park îi va lumina pe reprezentanții autorităților publice în demersurile întreprinse fără consultarea societății civile.

KACSÓ Judit-Andrea

Raportul Comitetului Patrimoniului Mondial*

- extras -

26 COM 21 (b) 67 Centrul istoric al Sighișoarei (România):

Comitetul Patrimoniului Mondial,

1. Luînd notă de raportul misiunii mixte UNESCO-ICOMOS care a vizitat situl;

2. Constată cu mare îngrijorare starea de conservare precară a sitului de patrimoniu mondial și potențialele impacte negative uriașe, atât culturale cît și de mediu, ale proiectatului parc tematic asupra sitului;

3. Reamintește paragrafele de la 80 la 82 din ghidul operațional;

4. Îndeamnă Statul membru:

1. Să intensifice conservarea proprietății ca o urgență, înainte ca Comitetul să ia în considerare luarea unor măsuri în vederea includerii acestuia pe Lista Patrimoniului Mondial aflat în pericol și, în această privință, să caute de îndată fonduri, atât naționale cît și internaționale, și să solicite pentru cele mai urgente lucrări de restaurare asistență tehnică de cooperare pentru prezervarea și protecția sitului de patrimoniu mondial. Comitetul reamintește că pot fi alocate fonduri, la cererea statului membru, din Fondul de Patrimoniu Mondial;

2. Să formeze, ca o măsură de urgență, o echipă de coordonare responsabilă cu managementul sitului de patrimoniu mondial, anexată la administrația orașului, în vederea elaborării unui plan de management integral, incluzînd și managementul turismului;

3. Să ia în considerare problemele sociale critice ale orașului și regiunii în orice dezvoltare viitoare în Sighișoara și în jurul ei, și să ia în considerare potențialul de dezvoltare existent, reprezentat îndeosebi de un număr de situri de patrimoniu mondial aflate în regiune, în special pentru itinerarii culturale și turism cultural;

5. Ia notă cu satisfacție de intenția autorităților române de a reloca proiectatul parc tematic, ce a fost planificat la o distanță de 1,5 km de situl de patrimoniu mondial;

6. Solicită în continuare statului membru să evite construirea Parcului în vecinătatea oricărui situri de patrimoniu mondial din Transilvania;

7. Solicită statului membru să definitiveze, cît mai curînd posibil, un plan de management pentru sit;

8. Solicită statului membru să înainteze, pînă la 1 februarie 2003, un raport în această privință și cu privire la stadiul proiectului în vederea examinării acestuia la a cea de-a 27-a sesiune a sa, în iunie/iulie 2003;

* Doc. WHC-02/CONF. 202/25, pg. 51-52, UNESCO, Decisions of the 26th session of the World Heritage Committee, Budapest - Hungary, 24-29 June 2002.

Comunicat

Membrii inițiativei **CAMPANIA SOS SIGHIȘOARA** salută concluziile celei de-a 26-a ședințe a Comitetului Patrimoniului Mondial al UNESCO, desfășurată între 24-29 iunie 2002, care întărește opiniile experților, personalităților culturale și societății civile din România, care au atras atenția încă din toamna anului 2001 că proiectul amplasării pe Platoul Breite a parcului de distracții Dracula încalcă legislația românească și internațională privind protecția mediului, a patrimoniului cultural și principiile de bună administrare a banului public.

Membrii inițiativei **CAMPANIA SOS SIGHIȘOARA** consideră că schimbarea locației parcului într-o zonă care nu comportă riscuri de mediu și patrimoniale este o victorie a societății civile românești și a presei independente. Respingem insinuările inițiatorilor proiectului că acțiunile desfășurate ar fi fost inspirate de interese străine. Singurul interes care animă membrii Campaniei este acela al respectării drepturilor contribuabililor, al păstrării valorilor patrimoniale și de mediu din România care, prin unicitatea lor, constituie bazele sigure ale unei reale dezvoltări durabile, capabile să asigure, pe termen lung, locuri de muncă și prosperitate pentru comunitățile locale.

Membrii inițiativei **CAMPANIA SOS SIGHIȘOARA** solicită inițiatorilor proiectului amplasării Dracula Park la Sighișoara să-și asume public responsabilitatea acestui eșec.

Solicităm totodată declanșarea imediată a unei anchete privind: cuantumul fondurilor publice investite în proiect; situația financiară a SC Fondului de Dezvoltare Turistică Sighișoara SA; și tragerea la răspundere a celor care au lansat, fără obținerea avizelor necesare, un proiect comportînd serioase riscuri financiare privind administrarea

banului public, cu consecințe extrem de negative asupra imaginii României.

Membrii inițiativei **CAMPANIA SOS SIGHIȘOARA** solicită primului ministru tragerea la răspundere a ministrului turismului, care prin acțiunile sale riscante a indus în eroare contribuabilii români, inclusiv pe șeful guvernului, promovînd o inacceptabilă ingerință a factorului politic în sfera economică. Este de nepermis ca la un an de lansarea acestui proiect contestat, Ministerul Turismului să delege unei firme de consultanță străină, fie ea prestigioasă, formularea politicilor publice românești.

Membrii inițiativei **CAMPANIA SOS SIGHIȘOARA** își manifestă întreaga disponibilitate de a participa direct la atragerea de fonduri și formularea de proiecte viabile de turism cultural care să contribuie la restaurarea patrimoniului Cetății medievale, la imediata relansare economică a Sighișoarei și la ocuparea forței de muncă. Pentru realizarea acestui scop *propunem* constituirea de îndată, la nivelul județului Mureș a unei comisii care să elaboreze o alternativă de dezvoltare durabilă a Sighișoarei și a altor comunități locale aflate în aceeași situație.

Liga Pro Europa
Smaranda Enache

Asociația Sighișoara Durabilă
Alexandru Goța

Tîrgu-Mureș la 4 iulie 2002

NB: Campania SOS Sighișoara a fost inițiată de Liga Pro Europa și Asociația Sighișoara Durabilă în noiembrie 2001 și reunește cca.100 de organizații neguvernamentale, experți, personalități publice și culturale din România.

Reportaj din „Orașul fericit”

Am pornit spre Seliștad fără prea mare tragere de inimă într-o zi ploioasă de sfârșit de iulie. Recomandasem cu câteva luni în urmă finanțarea unui proiect ce urma să se desfășoare în acest loc despre care nu știam mai nimic. Trebuia să fie o tabără pentru copiii din comuna Șoarș, o tabără în care micuții români, romi, maghiari și germani să învețe împreună tainele Thaliei.¹

De la Sighișoara, drumul spre Agnita trece prin Brănești, un loc odinioară binecuvîntat cu o cetate săsească impresionantă și care ni s-a arătat întocmai ca vremea, mohorît și trist. De aici se desprind urmele unui fost drum, singura cale de acces spre Retiș, Bărcuț și mai apoi Seliștad. Vegetația crescută pînă la drum, liniștea netulburată de nici un autovehicul m-a convins că la Seliștad nu poți ajunge din greșeală. După porțiuni lungi de „junglă” în care nimeni și nimic nu îți putea semnala prezența omului în zonă, se iveau sate odinioară prospere, construite în jurul unei biserici cetăți, azi înconjurată de buruieni care și-au făcut loc printre zidurile în ruină. Case, fortărețe săsești, care au rezistat atîta vreme intemperiilor istoriei au căzut acum sub atacurile uitării. Fără acoperișuri, cu tencuiala căzută și doborîte de vegetația sălbatică, cele mai multe dintre ele păreau un „no man’s land”. Puținii oameni pe care i-am zărit semănau și ei cu niște fantome. Seliștandul s-a ivit din „junglă” tocmai cînd ploaia se întețise. Am străbătut satul pînă la Biserica Cetate. Aici însă aveam să descoperim „Orașul fericit”. (Boldog Város este denumirea maghiară a satului, păstrată din latină Felix locum alături de denumirea germană Seligstadt)

Din fosta cetate s-au menținut în picioare Biserica Evanghelică², Casa Parohială, fosta Școală Germană și Casa Fructelor³, fiecare în stadii diferite de renovare și fiecare cu povestea sa. În Casa Parohială, cu ajutorul unor oameni generoși, s-a reușit încropirea unei tabere de elevi. Ghidul nostru *ad hoc*, părintele Johannes Klein, organizatorul taberei, este cel care se ocupă de renașterea acestui loc. Se găsesc aici trei dormitoare cu paturi suprapuse, o sală de mese, o bucătărie foarte tradițională (aici am întîlnit-o pe Frau Doina Șandru, profesoară de limba română și care juca cu mult succes rolul de bucătăreasa taberei) și o baie modernă cu facilități normale anilor 2000. Deși funcțională, renovarea este însă doar parțială. În pivniță au fost amenjate niște mese de tenis dar renovarea continuă. Povestea „noului Seliștad” începe la cimitirul din spatele Bisericii. „Aici este locul în care noi aducem tot ce nu mai vrea sau nu mai poate să trăiască” ne-a spus cu oarecare tristețe părintele Klein.⁴ „Cînd am venit aici, am crezut că primul lucru care ar trebui să-l îngrop este biserica. La ce să mai folosească o Biserică dacă nu mai are enoriași. Apoi am văzut că puținii tineri din localitate obișnuiesc să vină aici în cimitir. La început nu i-am înțeles, dar apoi am văzut cum viața poate să se nască chiar din moarte”, a continuat deja cu optimism și ne-a arătat cum dintr-un mormînt a crescut un mălin care a îmbrățișat piatra funerară.

Participanții la tabără erau într-o parte din fosta școală, devenită pentru un timp de tristă amintire Cămin Cultural. Veniți din satele din apropiere participanții taberei și mici și mari se străduiau să țeasă niște covorașe, pe care recunosc, nu aș fi fost în stare să le fac. Nu au părut deloc surprinși să ne vadă și s-au oprit din „lucru” doar pentru a ne face o demonstrație de teatru. Izolați în satele lor, parcă încremenite, copiii frumoși ai comunei Șoarș au dovedit o sensibilitate și o înțelegere deosebită a teatrului. Cu nume dure (ca viața pe care o duc), s-au lăsat conduși de regizorul Markus Erwin și au căpătat încredere în sine, în parteneri și mai ales o trăire deosebită a artei. „Teatrul este frumos, dar nu poți să-l simți numai dacă intri în el” ne-a

spus un copil sfătos de nici 10 ani. Am mai aflat că la masă se roagă în germană, că au învățat să cînte în maghiară și că între ei vorbesc mai mult în românește. Stafful completat de Klaus Biedermann, un luxemburghez îndrăgostit de Transilvania și doamnele profesoare care conduc atelierele de țesătorie schimbă cu ușurință conversația dintr-o limbă în alta de parcă inima TRANSSYLVANIEI ar fi reînceput după atîta timp să bată.

Despre tabăra de la Seliștad aș mai putea scrie multe, importante sînt însă, cred eu, dezvăluirile unui astfel de loc. În timp ce edificiile patrimoniale atît de vii, de umane și mai ales adevărate se prăbușesc, se încearcă construirea unor iluzii fără valoare din rigips. Potențialul turistic deosebit al regiunii rămîne îngropat asemeni drumului de acces iar cei ce reușesc să ajungă acolo nu au nici măcar posibilitatea de camping. Și nici Coca Cola. Și am mai învățat că Transsylvania există, așteaptă numai să fie redescoperită.

Dacă la sosire am considerat numele de Boldogváros drept culme a cinismului, optimismul și seninătatea celor de aici au devenit însă molipsitoare. Pe acoperișul Casei Fructelor, voluntarii germani au așezat o roată de căruță „ca să își poate face o barză cuibul”. În această primăvară nu a venit nici una dar roata a rămas și oamenii așteaptă o nouă primăvară. Iar mălinul din cimitir așteaptă ca cineva să-l facă generic de documentar. Orașul fericit și-a găsit un protector. Au mai rămas însă atîtea alte locuri care strigă după ajutor înainte de a se stinge..... Le va auzi cineva?

Laura ARDELEAN

Note:

1. În cadrul proiectului „Dezvoltarea comunităților multietnice” realizat de Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, Liga PRO EUROPA este partener în modulul de grantgiving. Aceasta presupune printre altele realizarea de evaluări ale aplicațiilor depuse. Unul dintre proiectele evaluate și finanțate este „Sintem mulți și diferiți dar prieteni și uniți” propus de Forumul Democrat al Germanilor filiala Făgăraș.

2. Deja obișnuiți cu paradoxurile locului, nu ne-am mai mirat să descoperim în Biserică un tablou datat în 1890 în care Isus este reprezentat evreu și este însoțit de o fetiță. „Hermann Hesse spunea că într-o operă de artă artistul își așează sufletul. Acesta, după cum vedeți și-a așternut tot sufletul, și a murit la 33 de ani.”

3. Casa Fructelor, avea să ne spună părintele Klein, chiar era locul în care toți locuitorii Orașului Fericit își păstrau fructele și slănina. Pentru evitarea oricărei suspiciuni cheia casei era păstrată de două persoane care să nu aibă legături de rudenie cu proprietarii bunurilor depozitate. În plus, pentru sporierea siguranței, mai era numit și un responsabil cu slănina. Atunci cînd proprietarii își luau acasă o parte din slănina acesta trebuia să fie prezent să aibă grijă ca slănina să se taie drept iar apoi să-și aplice ștampila pe margine.

4. Pentru o imagine autentică ar trebui precizat că părintele Klein este foarte tânăr, că a studiat în Israel și Elveția unde și-a luat și doctoratul și chiar cîntă foarte bine la chitară.

Forumul Constituțional*

În perioada 10-12 iulie a.c. a avut loc, la București, în Palatul Parlamentului, Forumul Constituțional, organizat de Asociația Pro Democrația în parteneriat cu Camera Deputaților, cu scopul de a oferi un spațiu dezbaterilor publice privind revizuirea Constituției României.

Forumul Constituțional reprezintă o premieră: pentru prima dată în România, în jurul unei legi — chiar a Constituției — se realizează o largă dezbateră. La discuții au fost chemați specialiști, reprezentanții unor organizații neguvernamentale, sindicatelor, organizațiilor patronale, mass-mediei. Mai mult: oricine poate să acceseze site-ul www.forumconstitucional.ro, și să-și formuleze opiniile, propunerile legate de revizuirea Constituției. Idee unică, idee mai mult decât lăudabilă. Întrebarea este dacă cineva va ține sau nu cont de aceste opinii și propuneri.

Un participant — domnul Dumitru Tinu, director general al cotidianului *Adevărul* — și-a exprimat îndoielile, după care a părăsit „locul faptei”. Oare aceasta este o reacție normală? Sau avem obligația morală de a accepta parteneriatul propus, de a participa activ la discuții, de a veni cu propuneri, și în momentul în care observăm că totul este doar o fațadă, o vitrină către statele membre UE și NATO, să arătăm propunerile valide, profesioniste, demne de luat în considerare, dar care au fost refuzate din cauza unor înțelegeri prealabile între partidele politice. Nu se poate prezuma o rea intenție când se promovează un stil democratic, ceea ce nu înseamnă nici să cădem în greșeala de a crede că, de această dată, părerile pînă acum ignorate ale societății civile vor fi, în viitor, preluate de partidele politice.

Principalele teme de revizuire a Constituției au fost:

- drepturile, libertățile și obligațiile cetățeanului (în consens, cu câteva excepții, au fost formulate modificări prin care Constituția României se conformează prevederilor unor tratate deja ratificate de România sau ale celor ce urmează să fie ratificate în situația integrării în Uniunea Europeană; în special se dorește o mai clară formulare a dreptului la proprietate);
- integrarea României în structurile euro-atlantice și problema suveranității (integrarea reprezentînd transferarea unor atribute ale suveranității către instituții internaționale);
- relațiile între autoritățile publice, independența puterii judecătorești (propunînd o mai clară separare a puterilor);
- autonomia locală (propunîndu-se crearea regiunilor administrative care să preia anumite prerogative ale statului și, pornind de la principiul subsidiarității, să se aducă puterea decizională mai aproape de cetățean);
- structura Parlamentului, atribuțiile celor două Camere (au fost trecute în revistă soluțiile posibile: 1. sistemul unicameral, 2. sistem bicameral a. cu diferență în modul de alegere a celor două Camere, b. cu diferență în atribuțiile celor două Camere c. sistemul actual în care diferențele dintre camere sînt minore; majoritatea reprezentanților societății civile s-au pronunțat pentru un sistem unicameral);
- Avocatul Poporului (oferindu-se acestei instituții atribuții

Din alocuțiunile de deschidere ale Forumului Constituțional

„Modificarea Constituției a devenit [...] o oportunitate în vederea remodelării instituționale și restructurării vieții politice românești. Privită ca o schimbare de echilibru, fenomen normal, curent și constant în viața oricărui sistem politic, modificarea Constituției vizează însă transformări radicale în raporturile dintre instituțiile politice. Dacă însă forțele schimbării sunt puternice, exercitînd o presiune importantă asupra sistemului, schimbările vizate pot evolua spre o formă structurală de schimbare. O astfel de schimbare apare atunci cînd transformările afectează, de o manieră care nu este provizorie sau efemeră, structura și funcționarea organizării politice, a unei comunități politice modificîndu-i cursul istoric.

Agenții schimbării instituționale sînt persoane, grupuri, partide sau asociații care introduc pe agenda publică problematica schimbării, care o sprijină, o favorizează sau i se opun. Pentru acești actori sau grupuri, activitatea politică ia, din anumite puncte de vedere, caracterul unei activități istorice, este animată de scopuri, interese sau valori care au un impact asupra devenirii societății. Afectați de disfuncțiile instituționale, unii actori cu vocație guvernamentală au devenit interesați de optimizarea funcționării instituțiilor politice și de o mai clară distribuție a rolurilor instituționale în inițierea politicilor guvernamentale.”

(Cristian Pîrvulescu,
președintele Asociației Pro Democrația)

„Aș releva un aspect foarte important: nici una din Constituțiile anterioare ale României nu s-a bazat pe o maximă deschidere democratică în dezbateră și adoptarea textului fundamental, nici măcar Constituția din 1991, chiar dacă a fost adoptată prin referendum. Primele Constituții au fost adoptate în condițiile în care exista fie votul censitar, aleșii reprezentînd voința cetățenilor români deținători de patrimonii personale, fie excluderea de la decizia politică a femeilor sau în condiții de dictatură. Iată cum putem spune că prima Constituție cu adevărat democratică, cel puțin la nivelul capacității politice electorale, este Constituția în vigoare. Condițiile concrete post-revoluționare au impus o relativă grabă în elaborarea, dezbateră și adoptarea Constituției noastre. Cazul particular al României, de îndepărtare a dictaturii și a regimului comunist prin revoluție, a obligat primul Parlament liber ales să se constituie în Adunare Constituantă și să elaboreze un text constituțional modern și adaptat realității.”

(Bogdan Niculescu Duvăz,
deputat, inițiatorul Forumului Constituțional)

în procesul legislativ prin acordarea posibilității de a formula proiecte de legi);

- desemnarea președintelui (cu propuneri ca președintele să fie ales de Parlament).

H. I.

Notă: În numărul anterior (4-5/2002) al gazetei Ligii Pro Europa am publicat articolul *Constituția în revizuire*. Ideile exprimate în acel articol nu sînt reluate, ele putînd fi citite la adresa de web a LPE.

altera 17-18:

Identități culturale periclitare

La șapte ani de la prima apariție, revista *Altera* profită de ocazia de a face chiar un bilanț, deși, de obicei, bilanțurile se fac cu ocazii festive precum cinci, zece, cincisprezece, douăzeci și cinci, cincizeci etc. de ani. Să ne amintim așadar un pic de latină: « *Alter, era, erum* adj.= 1 unul (din doi), celălalt: *alterum ex duobus* (Marcus Tullius Cicero) — una din două; *absente consulum altero ambobusve* (Titus Livius) — fiind lipsă unul dintre consuli sau amîndoi (...), *alteri alteros attriverant* (Caius Sallustius Crispus) — se măcinaseră unii pe alții; *duae res maxime altera alteri defuit* (Marcus Tullius Cicero) — două calități mai cu seamă le-au lipsit, unuia una, celuilalt alta, *altar ... alterâ de causa* (Cicero) — unul ... dintr-un motiv, celălalt din altul (...); 2 al doilea (...) *alter Themistocles* (Cicero) — un alt Temistocle, *alter ego* (Cicero) — un al doilea eu (...); 3 opus, contrar: *altera ripa* (Caius Iulius Caesar) — malul opus, *pars altera* (Titus Livius) — partea contrară; 4 (substantivat), **un altul, aproapele, semenul** [s. n.]: *Qui nihil alterius causa facit* (Marcus Tullius Cicero) — Care nu face nimic pentru altul; *Qui exitum alteri parat* (Quintus Ennius) — Cine pune la cale moartea aproapelui său, *ne sit te ditior* (Quintus Horatius Flaccus) — ca un altul să nu fie mai bogat decît tine. » Am început cu această incursiune într-un dicționar lexical pentru că poate unii au nevoie să-și reamintească bogăția semantică a acestui cuvînt, atît de fericit ales să stea pe frontispiciul unei reviste editate de Liga Pro Europa. An de an, număr de număr, revista *Altera* (cu accentul pus, firește, pe prima vocală!) și-a îndeplinit menirea de a se ocupa de „celălalt”, de cel de lîngă noi, diferit și asemănător în același timp.

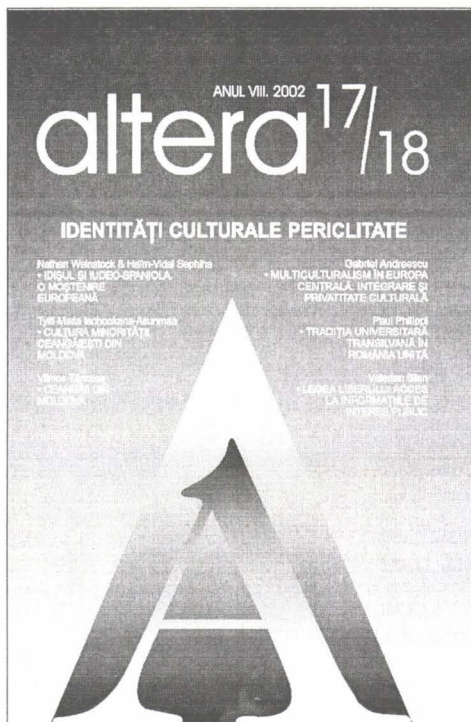
Colecția, ajunsă, iată, la numărul 17-18, ar onora orice bibliotecă, oricît de pretențioasă. Să privim alinierea cotoarelor și să citim genericele numerelor apărute: *Drepturi individuale. Drepturi colective; Drepturile omului și religia; Etnic. Național. Multinațional; Federalism; Federalism și reconciliere; Federalism și devoluție; Federalism și regionalizare; Multiculturalism; Multiculturalism / Interculturalism; Drepturile lingvistice ale omului; Drepturile lingvistice – drepturi fundamentale* etc. Ultimul număr pe care-l prezentăm celor interesați, nr. 17-18, și-a ales drept generic sintagma *Identități culturale periclitare*. Motivația alegerii unei asemenea teme generoase de reflecție este prezentată, ca de obicei, în editorial, unde se afirmă: „Consiliul Europei a avut, ca de atîtea ori, inițiativa de a lansa semnale de alarmă — concretizate în recomandări — pentru protejarea minorităților, îndeosebi a celor amenințate cu dispariția: aromâni, vorbitorii de limbă

idiș, ceangăii. După ce Europa Occidentală a cvasi-eliminat, în epoca premodernă și modernă, comunitățile care nu-și formaseră state naționale proprii, un sentiment justificat de vinovăție istorică a condus la programe de acțiuni afirmative prin care laponii (samii), frizii, welșii, sorbii, romii, eschimoșii au primit o nouă șansă de supraviețuire. (...) Idealul unei societăți europene reconciliate cu trecutul, capabilă de pocăință istorică pentru construirea unei armonii îmbinînd libertatea individului cu

aceea a comunității, poate lua naștere doar cînd impulsurile dominante vor înceta. Nu suspendarea normelor binelui comun administrat de stat, ci includerea în filozofia funcționării sale a cît mai multor principii morale, de transparență și credibilitate, pentru corectarea pe cît posibil a deficitului de democrație, instituțional și mentalitar.” Pe linia acestei motivații s-a făcut și selecția bogatului material aflat la îndemînă. Tema principală a numărului, *Identități culturale periclitare*, este ilustrată de studii precum: *Drepturile minorităților din Grecia: macedonenii* (semnat de Zhidas Daskalovski), *Megleno-românii* (de Emil Țircomnicu), *Idișul și iudeo-spaniola. O moștenire europeană* (de Nathan Weinstock și Had'm-Vidal Sephiha), *Ceangăii din Moldova* (de Vilmos Tanczos) și *Despre dialectele ceangăiești din Moldova* (studiu semnat de Sándor N. Szilágyi).

La rubrica *Studiu de caz* își află locul un *Raport asupra situației ceangăilor din Moldova* întocmit de Gabriel Andreescu și Smaranda Enache. Acesta prezintă rezultatele unei investigații întreprinse în regiunea Bacăului de o echipă a APADOR-CH și a Ligii Pro Europa, în decembrie 2001, ca urmare a plîngerilor sosite pe adresa acestor două asociații din partea Asociației Maghiarilor Ceangăi, referitoare la nesatisfacerea revendicărilor privind accesul la educația în limba maternă, la obstrucționarea activităților asociației pe teritoriul județului Bacău și la hărțuirea membrilor asociației de către reprezentanți ai autorităților locale. Raportorii constată veridicitatea acestor plîngeri și cer autorităților să respecte drepturile minorităților, așa cum sînt ele garantate de Constituție, de legile țării, de convențiile în materie ale Consiliului Europei, OSCE și ONU și rezoluțiile cu privire la situația ceangăilor din România.

La rubrica *Document* vom găsi *Recomandarea 1521 (2001) privind Cultura minorității ceangăiești din România*, emisă de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei. La aceeași secțiune, citim un studiu despre *Cultura minorității ceangăiești din România*, semnat de Tytti Maria Isohookana-Asunmaa, membru al Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, precum și *Opinia alternativă față de raportul Cultura minorității*

ceangăiești din România, prezentată de Ghiorgi Prisăcaru, șeful Departamentului pentru Integrare Europeană al Guvernului României.

O lectură atentă merită densul studiu de la sectorul *Analiză*, intitulat: *Multiculturalism în Europa Centrală: integrare și privatitate culturală*, semnat de reputatul politolog Gabriel Andreescu și care propune reluarea și definirea a trei concepte fundamentale ale lumii contemporane, și anume, *multiculturalismul ca normă funcțională, privatitatea comunitară, societatea policulturală*. Multiculturalismul este redefinit în sens normativ ca susținere a nevoii minorităților de a avea atât un grad de integrare dar și a dreptului acestora la separare, acest din urmă aspect fiind considerat a avea conotații negative, autorul propune ca variantă sintagma „privatitate comunitară”. Într-o societate democratică, afirmă Gabriel Andreescu, în care se respectă drepturile individuale și colective ale minorităților, echilibrul și corectitudinea relațiilor interetnice presupun necesitatea de a se recunoaște nevoia de integrare dar și pe cea de separare a comunităților, asigurându-se dezvoltarea lor reciprocă. Este recunoscută, în concluzie, o clară evoluție în ultimii 11 ani în termenii integrării și ai privatității comunitare, fără ca prin aceasta să se asigure în ansamblu rezolvarea tuturor problemelor legate de conviețuirea interetnică.

Desigur că și celelalte rubrici ilustrate cu materiale ample și dense merită să fie relevate, fiecare în parte. La *Dialog*, sub titlul *Despre statutul minorităților — dincolo și dincoace de hotare*, avem prilejul să cunoaștem dezbaterile desfășurate la București, în zilele de 23-25 noiembrie 2001, la cel de-al IX-lea Forum Intercultural PRO EUROPA, sub genericul „Rolul minorităților ca factor de stabilitate în Europa Centrală și de Est”, la care au participat reprezentanți ai minorităților naționale din România, ai minorităților românești de peste hotare, ai instituțiilor statului, ai societății civile și ai presei.

Paul Philippi scrie despre *Tradiția universitară transilvană în România unită*, la rubrica deja tradițională: *Convergențe transilvane* și tot acolo Anamaria Pop se apleacă asupra *Tradițiilor și perspectivelor din relațiile culturale româno-maghiare*. Un material interesant, rezultat dintr-o cercetare migăloasă, de arhivar, este cel semnat de Adrian Majuru, despre *Bucureștiul albanez. De la elite negustorești la elite culturale*. (*Restitutio*)

Rubrica *Ecumenica* găzduiește paginile unui aplicat studiu despre *Biserica unitariană*, semnat de János Erdő. Valerian Stan scrie despre *Legea liberului acces la informațiile de interes public — după patru luni de la intrarea în vigoare* și constată lipsuri serioase în respectarea și aplicarea acestei legi. Nu în ultimul rând, sînt de semnalat recenziile la două cărți demne de atenție: Andrei Roth semnează recenzia la volumul *Intellektuelle, Eliten, Institutionenwandel, de Anton Sterbling*, precum și Nadia Badrus, care propune atenției cititorilor lucrarea *Germanii din Banat și povestirile lor*, de Smaranda Vultur (coordonator).

Așa cum afirmă și editorii revistei, acest dens număr dublu al *Alterei* propune „destule teme de reflecție, contribuind (...) la îmbogățirea fundamentului teoretic al unor politici publice care, prezente *in nuce*, în fiecare din noile democrații, sînt departe de a fi consolidate în opinia publică și îndeosebi în cultura elitelor politice, dominate de imperativul prezentului și lipsite, cu puține excepții, de programe vizionare.”

Cornelia CISTELECAN

Noi intrări în biblioteca LPE

Open Society Institute: *Monitoring the EU Access Process. Judicial Independence*

Open Society Institute: *Monitoring the EU Access Process. Minority Protection*

Open Society Institute: *Monitorizarea procesului de aderare la Uniunea Europeană: Protecția minorităților în România*

Open Society Institute: *Monitorizarea procesului de aderare la Uniunea Europeană: Independența justiției în România*

Valentin Constantin (coord.): *Documente de bază ale comunității și Uniunii Europene*

Daniel Barbu: *Republica absentă*

Paul Lendvai: *Ungurii*

Eginald Schlattner: *Cocoșul decapitat*

Andrei Oișteanu: *Mythos & Logos. Studii și eseuri*

Bárdi Nándor (ed.): *Konfliktusok és kezelésük Közép-Európában*

Bárdi Nándor (ed.): *Politika és nemzeti identitás Közép-Európában*

Jessica Douglas-Hume: *A fost odată în alte vremuri*

Centrul de Informare și Documentare a CE la Budapesta: *Endangered Minority Cultures in Europe* (bilingv engleză-maghiară)

PER: *Yugoslavia at the crossroads*

Szász Alpár Zoltán, Varga Zoltán (ed.): *Dezvoltare și cercetare regională*

Bodó Barna: *Régió és civil szféra*

Pozsony Ferenc: *Ceangăii din Moldova*

Anonymus Notarius: *Gesta Hungarorum — Faptele ungarilor*

Derek W. Urwin: *Dicționar de istorie și politică europeană 1945-1995*

William Totok: *Constrângerea memoriei*

Marek Halter: *Ce este un evreu?*

Stelian Tănase: *Acasă se vorbește în șoaptă*

Daniel Vighi: *Insula de vară*

Radu Vasile: *Cursă pe kontrasens*

G. Moldoveanu (red.): *Națiuni și naționalisme*

Maurizio Virole: *Din dragoste de patrie*

Immanuel Geiss: *Istoria lumii din preistorie pînă în anul 2000*

Exceleței Sale

Domnul Michael E. Guest

Ambasador al Statelor Unite ale Americii

București

4 iulie 2002,
Tîrgu-Mureș

Exceleță,

Cu ocazia celebrării celei de a 226-a aniversări a independenței Statelor Unite ale Americii,

Liga Pro Europa și membrii acesteia au onoarea de a transmite Exceleței Voastre, Ambasadei Statelor Unite ale Americii în România, cât și a întregii națiuni americane cele mai calde și distinse felicitări.

Ne folosim de această oportunitate pentru a ne exprima solidaritatea și simpatia față de poporul american în eforturile sale pentru promovarea păcii și toleranței, combaterea terorismului, excluderii și discriminării în întreaga lume.

Organizația noastră este recunoscătoare și mîndră de susținerea de care se bucură din parte numeroaselor persoane și fundații, cât a agențiilor guvernamentale americane în procesul de democratizare și accesul României în NATO.

Cu stimă,

Smaranda Enache
Copreședintă Liga Pro Europa

Smaranda Enache

Copreședintă

Liga Pro Europa

Stimată Doamnă Enache,

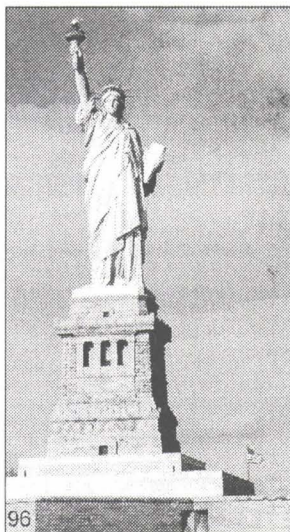
Apreciez deosebit de mult mesajul Dumneavoastră de felicitare adresat cu ocazia Zilei Naționale a Statelor Unite.

Vă rog primiți cele mai sincere mulțumiri pentru acest gest generos și aprecierea mea cu privire la bunele relații dintre România și Statele Unite, semnificate de scrisoarea Dumneavoastră.

Primiți, Vă rog, urările mele personale și cele din partea Ambasadei Statelor Unite,

Cu stimă,

Michael E. Guest
Ambasador

96

PRO EUROPA

NEWSLETTER OF THE PRO EUROPE LEAGUE NR. 6-8 / 2002

CONTENTS:

P 1, 3: *Transsylvania Summer University – Ilieni 2002* — presentation of the summer university's first edition, dedicated to regionalism, and a short analyse of the political debates on this theme; *About an anormal normality* — an opinion regarding the latest xenophobic and nationalist manifestation of Corneliu Vadim Tudor (Great Romania Party) and the reactions expressed by politicians from different parliamentary parties.

P 2: *Calendar/Naptár* — a Romanian/Hungarian synopsis of the PEL's main events in June-August 2002.

P 4, 5: *After eight years; End of the eights edition* — articles on the closing session of the College of Democracy and the list of students graduating the PEL's civic education program.

P 6: *Dracula where to?* — an articles presenting the debates of the UNESCO WHC Conference in Budapest and the arguments againts the Dracula Park in the vicinity of the UNESCO protected world heritage site in Sighișoara.

P 7: *Excerpt from the UNESCO World Heritage Committee decisions* adopted at the 26th session of the WHC in Budapest, Report on Sighișoara; *Press release* of the Pro Europa League and Sustainable Sighișoara Association regarding the construction of the theme park Dracula Park and the UNESCO decisions.

P 8: *Reportage from the "Happy Town"* — a description of a small saxon village seemed to be lost in the jungle that is surrounding it, a village in which a few large-hearted persons are trying to offer a piece of happiness to small children, that are practically isolated from the rest of the world.

P 9: *Constitutional Forum* — an article presenting the debates of the civil society regarding the needed changes in the Romanian Constitution for the EU and NATO enlargement. Excerpt from the speeches held by the organisers of the Forum.

P 10-11: *Altera 17-18: Endangered Minority Culture* — a short presentation of the last issue of the quarterly Altera, published by the Pro Europa League, with its central topic containing different studies on the culture of minorities in danger; *New entries* in the PEL's Library.

P 12: *Letter* addressed to the Embassy of the United States in Romania on the occasion of the 226th celebration of Independence Day and the *answer* of the Ambassador of the USA in Romania.

Pro Europa poate fi citită pe Internet la adresa:

www.proeuropa.ro

Liga PRO EUROPA Liga
Copreședinti:
Smaranda ENACHE și CSÍKY Boldizsár
Director executiv: SZOKOLY Elek
4300 Tîrgu Mureș, P-ța Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154
Tel/fax: +40-(0)265-250182; 250183, e-mail: office@proeuropa.ro

Responsabil de număr: KACSÓ Judith-Andrea

Multiplicat la **Mediaprint**

**PRO EUROPA este publicată cu sprijinul
Fundației Heinrich Böll (Germania) și Charles St. Mott (SUA)**